

Més Pla que mai

Narcís Garolera presenta l'edició més fidel i respectuosa amb l'original d'«El Quadern Gris», de Josep Pla, que inclou més de cinc mil correccions i esmenes

Empordanismes com ara desavagats o la fred, però també italianismes (miravolants) i castellanismes (cine i trasto), i fins i tot una paraula de la qual es desconeix l'origen, com és arrillat, han estat restituïdes en la nova edició d'El quadern gris de Josep Pla, publicada per Destino, una edició que es presenta com la més fidel i respectuosa amb el text original realitzada fins ara... i se n'han fet un grapat, d'ençà de la seva primera publicació, el 1966.

El responsable d'aquest monumental treball, el filòleg Narcís Garolera –expert també en l'obra de Verdager i Sagarra–, afirma que ha treballat “al límit del diccionari” per recuperar molts castellanismes substituïts per culpa de la ultracorrecció, i avui acceptats pel diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), com ara cine i guapo, i els que no, els ha deixat en cursiva, com per exemple calderilla, solterona i platillo. També ha corregit molts errors produïts per una “mala lectura” de l'original o simples errors de caire tipogràfic, com ara posar-hi dirigides per digerides, fusió per confusió, cínica per única i solitarisme per socialisme.

N'hi ha d'altres producte d'un certa censura, com ara explicacions per collonades i menta per merda, i altres que simplement no s'entenen, com és el cas de trist per mut. Ras i curt: són més de cinc mil correccions en total que hi ha introduït el curador i que milloren notablement les edicions anteriors. “Les correccions incorporades sovint són minúcies de les quals el lector ni se n'adona, però en un nombre important són restitucions, frases que no s'entenen i ara sí, i recuperacions de paraules tal com les havia escrit Pla”, va comentar ahir l'editor de l'obra, Jordi Cornudella, del Grup 62. Comptat i debatut, qualifica de “lloable” el treball de Garolera, que ha dedicat molts anys a analitzar i desxifrar el manuscrit original.

Tot un despropòsit Garolera, que va acceptar l'encàrrec de revisar El quadern gris el 2005 a petició del llavors director de Destino a Planeta Joaquim Palau, ha treballat concretament sobre la segona edició de l'obra, que es va publicar el 1969, i que va ser revisada pel mateix Pla amb l'ajuda del seu amic Jordi Pujol i Cofan. Aquesta segona edició, però, tot i que va incorporar unes cinc-centes correccions respecte a la primera, contenia al seu torn noves errates, tal com van assenyalar dos especialistes planians: els periodistes Lluís Bonada i Xavier Febrés (“El quadern gris manté tots els seus nyaps”, El Temps, 22-11-2005, i Les preguntes pendents de Josep Pla, Barcelona, L'Esfera dels Llibres, respectivament). Després se'n va fer una tercera, el 1977, que va reproduir el text de la primera, com ho van fer la quarta (1983) i les posteriors, incloent-hi les edicions per a quioscos (2004) i les de butxaca (2007, 2009 i 2012). La primera edició, la del 1966, la van realitzar els correctors Bartomeu Bardagí i Jordi Pla, i contenia moltes correccions: “No van respectar gaire el manuscrit perquè hi havia una rígida normativa catalana que calia respectar, promoguda sobretot per l'aleshores secretari de l'IEC, Ramon Aramon.” Així doncs, es tracta d'una obra que “ha anat de mal borràs”, sosté Cornudella, i no ha tingut gaire sort pel que fa la seva edició, i les successives revisions l'han anat allunyant cada vegada més de l'original.

No obstant això, aquesta edició del 1969 no deixa de ser “l'autoritzada” pel mateix Pla, la qual cosa ha plantejat més d'un dilema a Garolera: “No he dormit moltes nits perquè vaig en contra de l'edició autoritzada, però he

seguir el consell del professor Blecua pare, que deia que en cas de dubte tenia més pes el manuscrit." Cal dir endemés que l'edició està avalada per la Càtedra Josep Pla, que es va crear el 2010 fruit d'un acord de col·laboració entre la Universitat de Girona, el Grup 62 i la Fundació Josep Pla. La càtedra, dirigida per Xavier Pla, dóna pas a "un altre règim d'edició" al marge de les Obres completes (que són les que va autoritzar Pla), segons afirma Cornudella. Les darreres publicacions d'obres de l'autor de Palafrugell, com ara Aigua de Mar i Girona, ja porten el segell de la càtedra, que "vetlla per la difusió en estat òptim dels textos de l'escriptor".

Així doncs, pel mateix Cornudella, estem davant d'un El quadern gris que "va a missa": "No hi ha mai un estadi definitiu però tenim El quadern gris per a una vida sencera." "És una edició provisionalment definitiva", hi va afegir Garolera. La seva intenció era fer una edició crítica, però al final, per motius editorials s'ha abstingut de carregar el volum amb massa notes. Tanmateix va al·legar que es tracta "d'una edició crítica sense l'aparat crític". "És més Pla que mai", hi va insistir.

Menys intervencionistes Aquesta edició d'El quadern gris de Pla s'afegeix a una sèrie de treballs que els darrers anys intenten recuperar els originals d'obres rellevants de la literatura catalana que, per un excés d'afany corrector i d'intervencions d'editors delerosos de donar el toc final a l'obra, estaven publicades amb el text considerablement distorsionat, com és el cas de l'editor Joan Sales amb Bearn o la sala de les nines, de Llorenç Villalonga, de la qual va suprimir l'epíleg impunement.

"S'ha imposat en el món de l'edició la idea que el respecte pel text és fonamental", va sostenir ahir Cornudella. Segons l'editor, però també poeta i assagista, així com fa dues dècades hi havia un "superàvit" de textos canònics de la literatura catalana publicats "sense gaire cura filològica", els darrers deu anys "aquesta tendència s'ha invertit".

El 15 de gener sortirà la revisió de la traducció castellana de Dionisio Ridruejo d'El quadern gris per a Destino. D'altra banda, Cornudella va anunciar que aviat sortirà una edició de Labutxaca amb aquesta versió "provisionalment definitiva", segons diu Garolera, d'El quadern gris.

Publicat a:

-El Punt Avui. Comarques Gironines 04-12-2012 Pàgina 46

-El Punt Avui. Edició Nacional 04-12-2012 Pàgina 28

Font del document:

http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/5-cultura/19-cultura/599698-mes-pla-que-mai.html?piwik_campaign=rss&piwik_kwd=m&utm_source=rss&utm_medium=m&utm_campaign=rss